

فیزیک

کلیدواژه: علوم مادی، فیزیک، قرآن کریم، رسالت انبیا.
پرسش: آیا روایاتی از امام صادق - علیه السلام - در ارتباط با علم فیزیک وجود دارد؟

پاسخ:

فهرست مندرجات

- ۱ - رسالت پیامبران الهی
- ۲ - نکته‌هایی درباره علوم مادی
- ۳ - وجود برخی علوم گوناگون در آیات قرآن
  - ۳.۱ - نمونه‌ای از آیه قرآن
- ۴ - کتاب‌های مسانید
- ۵ - پانویس
- ۶ - منبع

رسالت پیامبران الهی

رسالت پیامبران الهی و جانشینان آنان، دعوت به یکتاپرستی و اعلان عدالت پروردگار، تقویت باور معاد در مردم، گسترش فرهنگ اخلاق نیک و در نهایت نجات مردم از تاریکی‌های جهالت و راه‌نمایی آنان به سمت نور الهی و زندگی پاکیزه است.

بر همین اساس، بیشتر آنچه در قرآن و روایات مشاهده می‌کنیم، در ارتباط با موضوعات یادشده است و اگر در موردی هم اشاره‌ای به علوم مادی (مانند طب، کشاورزی، ستاره‌شناسی، فیزیک، شیمی و اموری از این دست) می‌شود، جنبه‌ای فرعی داشته و محور اصلی فعالیت فرستادگان پروردگار بر آن قرار نگرفته است.

نکته‌هایی درباره علوم مادی

در این راستا، نکته اول آن است که نباید انتظار داشت تا فرمول‌های شیمی و قواعد فیزیک را از منابع دینی استخراج کنیم و نکته دیگر آن‌که برای شناخت هر روایت، باید از حداقل‌های لازم دانش دینی برخوردار بود تا بتوان آن روایت را از لحاظ سند بررسی کرده و ارتباط محتوای آن با موضوع مورد بحث را تأیید کرد.

وجود برخی علوم گوناگون در آیات قرآن

با این وجود، چه بسا ممکن است در آیات و روایاتی که هدف اصلی‌شان گسترش معنویت است، بتوان به قواعدی از علوم مختلف (از جمله فیزیک) دست یافت که شاید برخی از آنها جنبه اعجازآمیز نیز داشته باشند.

— نمونه‌ای از آیه قرآن

به‌عنوان نمونه، در آیه ذیل دقت فرمایید:

«وَمَنْ يَرُدَّ أَنْ يُضَلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ صَيِّقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا يَصْعَدُ فِي السَّمَاءِ»؛ [۱] «و هر که خدا بخواهد گمراهش کند، سینه‌اش را در سختی و تنگی قرار می‌دهد که گویا می‌خواهد به آسمان‌ها صعود کند»!

هدف اولیه این آیه، تهدید مشرکان است که اگر به لجاجت خود ادامه دهند، پروردگار آنان را در تنگنایی قرار خواهد که قدرت تفکر را از آنان خواهد گرفت؛ ولی در ضمن آیه به موضوعی مرتبط با علم فیزیک نیز پرداخته شده، مبنی بر این‌که هر فردی به‌صورت عمودی، قصد صعود به فضا را داشته باشد، نیروی پیش از حدی به او وارد خواهد شد که امروزه خلبانان و فضانوردان به‌آسانی مفهوم آن را درک می‌کنند و برای فیزیک‌دانان امری بدیهی است؛ اما می‌توان بیان آن را در قرن‌های گذشته‌ای که هیچ وسیله هوانوردی موجود نبود، نوعی اعجاز ارزیابی کرد.

کتاب‌های مسانید

کتاب مسانید، کتاب‌هایی را دربر می‌گیرد که احادیث هر امام به‌صورت جداگانه و موضوع‌بندی شده در آن جمع‌آوری شده است. با توجه به توضیحات ارائه شده، به استحضار می‌رسد که جناب آقای عطار دی، احادیث هر امامی را به‌صورت جداگانه و موضوع‌بندی شده در کتبی به نام مسانید جمع‌آوری کرده که کتاب مسند الإمام الصادق علیه السلام به روایات امام ششم اختصاص یافته است.

در ضمن، در مجلدات ۵۴ تا ۵۷ کتاب بحارالانوار، تألیف علامه مجلسی، ذیل ده‌ها سرفصلی که همگی زیرمجموعه کتاب السماء و العالم قرار گرفته‌اند، صدها روایت در ارتباط با آسمان‌ها و زمین و ستارگان نقل شده است که می‌تواند شما را در مقصدتان یاری دهد.

پانویس

